

Lausunto esityksestä oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/1985/2020)

Khall 8.6.2020 §79

Ikaalisten kaupunki lausuu (tiivistys):

- *Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite väestön koulutus- ja osaamistason nostoon kannatettava*
- *Kustannukset koulutus- ja osaamistason nostoon liittyen korvattava kunnille täysimääräisesti*
- *Tällä hetkellä suurin osa suorittaa toisen asteen, joten huomio pitää kiinnittää erityisesti niihin, jotka eivät sitä suorita. Tätä kehitettävä kohdennetuilla tukitoimilla koko koulupolulle*
- *Kuljetuskorvausten osalta täysimääräinen hyvitys myös toiselle asteelle, asuntola-asumisen tukemisella joustavasti taattava koulutusmahdollisuudet myös toisella paikkakunnalle*
- *Toisen asteen koulutuksen opetuksen järjestämisen tehokkuutta parannettava tarkoituksenmukaisilla yhteisillä opetusjärjestelyillä*
- *Toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmä muutettava, erityisesti lukiokoulutuksessa*
- *Nivelvaiheen koulutusmallin luominen kannatettava*
- *Perinteisten tapahtumien ja kansainvälisen opiskelun mahdollistaminen turvattava*

Suomen hallitus ehdottaa eduskunnalle säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyviä lakeja. Esityksen tavoitteena on oppivelvollisuuden laajentaminen koskemaan myös toisen asteen koulutusta.

Ikaalisten kaupunki katsoo, että esityksen tavoite väestön koulutus- ja osaamistason nosto toisen asteen suorittamisen varmistamisella on toivottava. Lisäksi työllistymisen sekä yhteiskuntaan osallistamisen tavoite merkittävä. Huomioitavaa on, että pääsääntöisesti tavoite toteutuu jo nykyisellään, joten pakollisuus koskee erityisesti toisen asteen opinnot nykyisin keskeyttäviä opiskelijoita.

Yhteiskunnallisen osaamisen ja työllisyyden kehittymisen kautta saadut hyödyt ovat merkittävät, oletettavasti myös taloudellisesti. Kuitenkin kunnille toisen asteen koulutuksen järjestämisestä tulee välittömästi lisäkustannuksia. Täten toisen asteen maksuttomuuden järjestämisestä muodostuvat kustannukset tulee korvata kunnille täysimääräisesti. Merkittäviä kustannuksia lisääviä muutoksia opetuksen järjestäjälle tulevat olemaan oppimateriaalit, työvälineet ja koulukuljetusten maksuttomuus. Erityisesti kuljetusten osalta harvaan asutun kunnan kustannukset tulevat nousemaan, koska etäisyydet ovat pitkiä. Mahdollisuus etäyhteyksien hyödyntämiseen opetuksessa tulisi käydä perusteellisesti läpi.

Ikaalisissa toisen asteen kehittämiseen on tartuttu yhteistyössä koulutuskuntayhtymän kanssa. Toisen asteen pakollisuuden näkökulmasta, erityisesti pienillä paikkakunnilla, tulee hyödyntää kampusmaista toimintaa. Näin olemassa olevat resurssit voidaan kohdentaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Oppilaiden osoittaminen lähimpään toisen asteen koulutuslinjaan on huomioitava, jotta tarpeeton kulkeminen ja sen aiheuttamat kustannukset kunnille saadaan minimoitua. Mikäli tästä lähikouluperiaatteesta opiskelija kuitenkin haluaa hakea toiseen oppilaitokseen, olisi kulkemisen kustannusten korvaus täysimääräinen. Poikkeuksena tilanne, jossa lähikoulussa ei ole tilaa. Toiselta paikkakunnalta muuttavien ja opiskelemaan hyväksytyjen opiskelijoiden asuntolajärjestelyt ja asumiseen liittyvät kustannukset tulee myös huomioida palvelun rahoituksessa.

Erityisesti pienten kuntien kampuksilla mahdollisuus hyödyntää samanaikaista opiskelua ja yhteistyötä toisen asteen opinnoissa tulisi mahdollistaa siten, että ammatillisten pakollisten yleissivistävien peruskurssien suorittaminen onnistuisi yhteistyössä lukiokoulutuksen kanssa. Toisen asteen

kampuksella kaksois- tai kolmoistutkintojen osalta rahoitusjärjestelmää on muutettava siten, että se toteutuessaan kohdistuu ja huomioidaan myös lukiokoulutuksen rahoituksessa.

Valmistava opetus on kytkettävä osaksi joustavaa koulutuspolkua ja nivelvaiheyhteistyötä toiselle asteelle. Ikaalisissa jokainen oppilas on viimeisten vuosien aikana jatkanut vapaaehtoisesti toisen asteen opintoihin. Velvoite aiheuttaa pienille kunnille suhteessa ison taloudellisen merkityksen, jos nivelvaiheen valmistavaa opetusta pitää tehdä kuntakohtaisesti. Velvoite tulisi perustua yhteistyöhön toisten kuntien tai oppilasmäärien suhteessa. Myös maahanmuuttajien ja vieraskielisten valmistavan opetuksen osalta tulee mahdollistaa seudullinen yhteistyö. Opinpolun ohjausvastuiden määrittely on syytä tehdä selkeästi erityisesti nivelvaiheen kohdalla, jossa vaihtuvuutta on luonnollisesti myös paikkakuntien välillä. Uutta valmentavaa koulutusta pidetään hyvänä ja sen järjestämistapaa sekä rahoituspohjaa perusteltuna.

Pakollinen toinen aste saattaa lisätä jonkin verran paikkakuntien välistä muuttoa opintojen perässä. Mikäli opetusta järjestävä kunta saa vastattavakseen opiskeluhaullollisia tai korjaavia palveluita opintojen lisäksi, on näiden toimien kustannuksia pystyttävä arvioimaan ja niitä tukemaan rahoituksella. Mikäli rahoitusta ei järjestetä, vaarana on näiden tukipalveluiden heikentäminen ja toisen asteen koulutuksen suorittamisen vaarantuminen, joka ei palvele esityksen tavoitetta. Tämä on huomioitava erityisesti siksi, että suurin osa suorittaa toisen asteen myös vapaaehtoisesti ja pakollisuus perustuu käsittääksemme erityisesti niihin, jotka ovat vaarassa jäädä jo muutenkin koulutuksen ulkopuolelle. Myös erityisopetuksen vahva merkitys korostuu, joten sen resursointiin ja kohdentamiseen on syytä panostaa.

Rahoitusmalli tulisi yhdistää ammatillisen ja lukiokoulutuksen osalta siten, että valtion perusrahoitus kattaa kaikki kulut, eikä erillistä kuntakohtaista lisää enää maksettaisi. Rahoituspohja tulisi perustua koulutuksen saavutettavuuteen. Samalla koulutuksen järjestämismallien erot eivät toteutuisi epäoikeudenmukaisesti, kuten nyt rahoitus esimerkiksi Ikaalisten kaupungin lukiokoulutuksen osalta, kun se tehdään yhteistyössä koulutuskuntayhtymän kanssa, vaikka järjestämismuoto on verrattavissa peruskunnan lukiokoulutuksen järjestämisen malliin. Opetuksen järjestäjän vastuulla olevien kiinteistöjen ylläpito, opetushenkilöstön osaaminen sekä syntyvyyden kehitys vaikuttaa merkittävästi kykyyn tuottaa paikallisia palveluita. Tältä osin kehittämiskäytöihin tulisi suhtautua mahdollistamalla toiminnan kehittäminen ilman riskiä rahoituksen menettämisestä. Rahoituslakia tulisi siis Ikaalisten kaupungin näkökulmasta muuttaa.

Opetuksen maksuttomuuden osalta tulee varmistaa, ettei maksuttomuuden muutos vaikeuta nyt yrittäjyyskasvatukseen ja omarahoituksen pohjalta tehtyjä opintomatkoja mm. kielten opiskeluun liittyen. Rahoituksen osalta on linjattava maksuttomuutta. Tapahtumien mm. vanhojen tanssien -perinteen jatkuminen on turvattava, vaikka opetus muuttuu maksuttomaksi. Ammatillisella puolella tämä liittyy mm. työvälineiden hankintaan. Lisäksi oppimateriaalien osalta on kehitettävä kestävä kehityksen periaatetta uudelleenkäytön osalta. Yhteistyö paikallisten kirjastojen kanssa on vahvistettava oppimateriaalipolun yhteyteen. Näin materiaalien uudelleenkäyttö on mahdollisimman tehokasta.